

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 20 stycznia 2020 r. powód Skarb Państwa – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) SA z siedzibą w Ł. kwoty 184.871,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 23 października 2018 r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej RP według norm przepisanych. (pozew –k.4-12)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz uiszczonej opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. (odpowiedź na pozew –k.91-96)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 czerwca 2017 r. Skarb Państwa- Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) we W. zawarła z R. S. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod firmą (...), umowę nr OP.261.6.2017, na mocy której R. S. zobowiązał się do wykonania robót budowlanych w ramach inwestycji pn. „Budowa docelowej siedziby placówki terenowej KRUS w Z.”. (umowa –k.15)

Zgodnie z par. 13 umowy, przed jej podpisaniem, R. S. (1) złożył zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości 10% kwoty brutto wynagrodzenia ryczałtowego tj. w wysokości 184.871,70 zł. Zabezpieczenie zostało złożone w formie gwarancji ubezpieczeniowej, której gwarantem jest (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.. (umowa – k.19)

W dniu 19.06.2017 r. została wystawiona gwarancja ubezpieczeniowa należytego wykonania kontraktu oraz właściwego usunięcia wad i usterek nr (...) i nr (...). Beneficjentem gwarancji jest Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) we W., zobowiązanym R. S. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...), a gwarantem (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w Ł.. (gwarancja –k.28, polisa –k.30,32)

Zgodnie z treścią gwarancji, (...) SA w Ł. udzieliła nieodwołalnej i bezwarunkowej gwarancji ubezpieczeniowej zabezpieczającej roszczenie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) we W. w stosunku do R. S. (1) z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez niego kontraktu zgodnie z jego treścią z dnia wystawienia gwarancji oraz z tytułu nieusunięcia lub nienależytego usunięcia wad i usterek ujawnionych w okresie ważności gwarancji, po podpisaniu bezusterkowego protokołu odbioru końcowego na zasadach określonych w kontrakcie łączącym beneficjenta z zobowiązanym. (gwarancja –k.28)

Pozwana zobowiązała się do zapłaty na rzecz beneficjenta (powoda) należnej kwoty w terminie 30 dni od daty otrzymania od beneficjenta pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty wraz z załącznikami wymienionymi w pkt. 6 umowy, przy czym wezwanie to powinno zostać zgłoszone w okresie ważności gwarancji, tj. w okresie od 20 czerwca 2017 r. do 20 lipca 2018 r. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania kontraktu oraz od 21 czerwca 2018 r. do 21 lipca 2023 r. z tytułu nieusunięcia lub nienależytego usunięcia wad i usterek, pod rygorem odmowy zapłaty przez pozwaną gwarantowanych należności. (umowa –k.28)

Wezwanie do zapłaty miało zostać podpisane przez osoby właściwie umocowane w imieniu beneficjenta, przy czym własnoręczność podpisów na wezwaniu powinna zostać potwierdzona przez radcę prawnego, notariusza lub adwokata. W wezwaniu do zapłaty należało wskazać rachunek bankowy beneficjenta, na który miała nastąpić zapłata należności. (umowa –k.28)

Do wezwania należało dołączyć (w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania kontraktu): pisemne oświadczenie, że zobowiązany pomimo pisemnego wezwania nie wykonał lub nienależycie wykonał kontrakt objęty gwarancją oraz, że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji, kopię wezwania do zapłaty należności z w/w tytułu

wraz z potwierdzeniem wysłania, dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty. (gwarancja –k.29)

Łączna suma gwarancyjna, stanowiąca górną granicę odpowiedzialności gwaranta została określona na kwotę 184.871,70 zł, w tym kwota 184.871,70 zł jako suma gwarancyjna z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania przez R. S. (1) kontraktu oraz kwota 55.461,51 zł jako suma gwarancyjna z tytułu nieusunięcia lub nienależytego usunięcia wad i usterek. (umowa –k.28-29)

W dniu 30 czerwca 2017 r. i 4 lipca 2018 r. pozwana zawarła z R. S. (1) dwa aneksy do gwarancji, mocą których zmieniono m.in. okres ważności gwarancji z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania kontraktu na okres od 20 czerwca 2017 r. do 30 września 2018 r. oraz z tytułu nieusunięcia lub nienależytego usunięcia wad i usterek na okres od 1 września 2018 r. do 1 października 2023 r. (aneksy –k.33,34)

W dniu 8 sierpnia 2018 r. R. S. (1) odebrał pismo powoda z dnia 6 sierpnia 2018 r. wzywające go do wykonania kontraktu, którego ostateczny termin realizacji przypadła na 31 sierpnia 2018 r. (pismo –k.35)

Pismem z dnia 7 września 2018 r. powód odstąpił od umowy na roboty budowlane z uwagi na opóźnienie w jej realizacji i wezwał R. S. (1) do zapłaty kwoty 184.871,70 zł stanowiącej zabezpieczenie należytego wykonania umowy w terminie do dnia 14.09.2018 r. (pismo –k.36)

W związku z brakiem zapłaty w/w kwoty przez R. S. (1), pismem z dnia 20 września 2018 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 184.871,70 zł stanowiącej gwarancję ubezpieczeniową należytego wykonania kontraktu, z tytułu niewykonania przez zobowiązanego kontraktu. Wezwanie zostało podpisane przez E. D. KRUS Oddziału (...) we W., a własnoręczność podpisu została poświadczona przez notariusza. Wezwanie zawierało wskazanie rachunku bankowego, na który powinna nastąpić zapłata należności z tytułu gwarancji i komplet załączników, o których mowa w pkt. 6 umowy, tj. pisemne oświadczenie z dnia 19 września 2018 r., że R. S. (1), pomimo pisemnego wezwania, nie wykonał kontraktu objętego gwarancją, oraz że żądana kwota jest należna z tytułu gwarancji należytego wykonania kontraktu wraz z notarialnym poświadczeniem własnoręczności podpisu złożonego przez osobę upoważnioną do działania w imieniu powoda, kopię wezwania do zapłaty należności skierowanego do R. S. (1) wraz z potwierdzeniem nadania, dokument poświadczający umocowanie E. P. do podpisania wezwania do zapłaty – pełnomocnictwo nr (...) z dnia 28 listopada 2016 r. (wezwanie do zapłaty –k.40, załączniki –k.41-50)

W dniu 28 listopada 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego udzielił E. P. pełnomocnictwa nr (...). Na mocy tego pełnomocnictwa E. P. została umocowana do zawarcia w imieniu Skarbu Państwa – Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego umów inwestycyjnych, w szczególności umowy na pełnienie funkcji inwestora zastępczego oraz umów na wykonania przyłączy, robót budowlanych oraz wyposażenie obiektu **oraz dokonania wszelkich innych czynności związanych z realizacją przez Kasę zadania inwestycyjnego pod nazwą „Budowa docelowej siedziby placówki terenowej KRUS w Z.”**, w szczególności do występowania przed organami administracji rządowej i samorządowej w celu uzyskania pozwolenia na budowę oraz pozwolenia na użytkowanie. (pełnomocnictwo –k.50-51)

Pismem z dnia 29 października 2018 r. pozwana odmówiła powodowi wypłaty kwoty 184.871,70 zł żądanej w wezwaniu do zapłaty z dnia 20 września 2018 r. Uzasadniając decyzję pozwana wskazała, że złożone przez powoda wezwanie było dotknięte brakami formalnymi w postaci: braku potwierdzenia wysłania R. S. wezwania do zapłaty przez powoda oraz braku dokumentu poświadczającego umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty. Pozwana stwierdziła, że zakres pełnomocnictwa przekazanego do niej w załączeniu do wezwania nie obejmuje działania polegającego na podpisaniu wezwania do zapłaty na podstawie przedmiotowej gwarancji ubezpieczeniowej. (pismo –k.52)

Pismem z dnia 7 listopada 2018 r. powód wskazał, że do korespondencji z dnia 20 września 2018 r. dołączono potwierdzenie wysłania zobowiązanemu wezwania do zapłaty -kserokopię książki nadawczej z dnia 7 września 2018

r. Ponadto, do pisma załączono pełnomocnictwo nr (...) z dnia 5 stycznia 2018 r. udzielone E. P. przez Prezesa KRUS. (pismo –k.55, pełnomocnictwo –k.62)

Pismem z dnia 1 grudnia 2018 r. (...) ponownie odmówiła wypłaty żądanej przez powoda kwoty. Uzasadniając decyzję pozwana wskazała, że wezwanie do zapłaty z dnia 20 września 2018 r. nie spełniało wymogów formalnych określonych w umowie, bowiem pełnomocnictwo osoby podpisanej pod wezwaniem do zapłaty poświadczające umocowanie tej osoby zostało przesłane z pismem z dnia 7.11.2018 r., które wpłynęło do gwaranta w dniu 14.11.2018 r. Zdaniem pozwanej, powód nie dopełnił więc wymogu złożenia kompletnego wezwania do zapłaty w okresie ważności gwarancji określonym w treści gwarancji wraz z aneksami nr (...). (pismo –k.63)

Pismem z dnia 6 lutego 2019 r. powód skierował do pozwanej przedsądowe ostateczne wezwanie do zapłaty kwoty 184.871,70 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 20 października 2018 r. do dnia zapłaty. (pismo –k.64)

Pismem z dnia 1 grudnia 2018 r., przesłanym ponownie 7 maja 2019 r., pozwana po raz kolejny odmówiła zapłaty przewidzianej umową kwoty. (pismo –k.68)

Sąd zważył co następuje:

Strona powodowa dochodzi od pozwanej świadczenia, którego podstawą faktyczną i prawną jest wystawiona przez pozwaną gwarancja ubezpieczeniowa.

Umowa gwarancji ubezpieczeniowej jest umową nienazwaną. Nie jest ona unormowana w kodeksie cywilnym. Strony kształtując treść umowy gwarancji ubezpieczeniowej związane są granicami swobody umów wyznaczonymi art. 353¹ KC.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w uzasadnieniu wyroku z dnia 14 kwietnia 2016 r. sygn. II CSK 388/15 (LEX nr 2032318), sens prawny gwarancji ubezpieczeniowej polega na przyjęciu przez gwaranta zobowiązania do zapłaty gwarantariuszowi świadczenia pieniężnego w postaci sumy gwarancyjnej w razie wystąpienia wypadku gwarancyjnego, w szczególności w przypadku niespełnienia świadczenia przez dłużnika ze stosunku podstawowego. Gwarancja może być ukształtowana jako stosunek prawny o charakterze abstrakcyjnym albo kauzalnym. W pierwszym wypadku płatność gwarantowanego świadczenia z racji wprowadzenia klauzuli „nieodwołalnie i bezwarunkowo” następuje na pierwsze żądanie. W drugiej sytuacji zobowiązanie gwaranta powstaje po spełnieniu przesłanek określonych w umowie. W obu przypadkach zobowiązanie gwaranta nie jest zobowiązaniem akcesoryjnym wobec stosunku podstawowego, w związku z którym gwarancja została udzielona. Oznacza to, że z racji samodzielności zobowiązania gwaranta, jego odpowiedzialność i zakres nie zależy od istnienia zobowiązania dłużnika ze stosunku podstawowego (rzecz jasna, górną granicę zobowiązania gwaranta stanowi suma gwarancyjna). Dlatego gwarant nie może w relacji prawnej do gwarantariusza (wierzyciela ze stosunku podstawowego) podnosić zarzutów ze stosunku podstawowego, w związku z którym została udzielona gwarancja, a zatem zarzutów, które przysługują dłużnikowi z tego stosunku prawnego. Oczywiście nie ma przeszkód prawnych, aby strony umowy gwarancji, w ramach swobody kontraktowania unormowały odmienne zasady odpowiedzialności gwaranta.

Jak wynika z korespondencji prowadzonej między stronami, spór przed wszczęciem postępowania sądowego dotyczył kwestii spełnienia przez powoda warunków formalnych wypłaty kwoty objętej żądaniem pozwu. Dopiero w odpowiedzi na pozew, pozwany przedstawił też zarzuty o charakterze materialnoprawnym.

W ocenie sądu powód wypełnił wszystkie przewidziane w umowie warunki wypłaty przyrzeczonego świadczenia, a więc odmowę jego wypłaty należy uznać za bezpodstawną.

Zarzut pozwanego odnośnie braku umocowania osoby, która podpisała wezwanie do zapłaty z dnia 20 września 2018 r. jest niesłuszny. Należy wskazać, że umowa gwarancji, której autorem jest pozwana nie przewidywała konieczności przedstawienia przez powoda pełnomocnictwa szczególnego – udzielonego do podpisania wezwania do zapłaty

skierowanego do pozwanej. Postanowienia gwarancji wymagały jedynie aby wezwanie do zapłaty było podpisane przez osoby właściwie umocowane w imieniu beneficjenta a do wezwania zostały dołączone dokumenty poświadczające umocowanie osób podpisanych pod wezwaniem do zapłaty.

Wezwanie do zapłaty z dnia 20 września 2018 r. zostało podpisane przez E. P.. Zostało do niego dołączone pełnomocnictwo nr (...) z dnia 29 listopada 2016 r. udzielone przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Zakres tego pełnomocnictwa obejmował wszystkie czynności związane z realizacją zadania inwestycyjnego – budowy siedziby placówki terenowej KRUS w Z.. Należy uznać, że w ramach tych czynności mieściło się podpisanie wezwania do zapłaty skierowanego do pozwanej, stanowiącego realizację uprawnienia powoda wynikającego z treści umowy zawartej z R. S. i gwarancji udzielonej przez pozwanego. Była to bowiem czynność związana z realizacją w/w zadania inwestycyjnego.

Wskazać należy na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uzasadnieniu wyroku z dnia 30 listopada 2018 r., sygn. akt I CSK 662/17 (LEX nr 2586024), zgodnie z którym brak jest racji za tym, żeby od osób żądających spełnienia świadczenia z gwarancji ubezpieczeniowej wymagać pełnomocnictwa rodzajowego do złożenia akurat tego oświadczenia woli, gdy sama gwarancja zabezpiecza roszczenia z umów, których zawieranie i wykonywanie mieści się w ramach powierzonych im czynności. Takiego wymagania nie sposób wyprowadzić z brzmienia postanowienia gwarancji wystawionej przez pozwanego. Takiego obowiązku nie można też wywodzić z charakteru żądania o wypłacenie środków z gwarancji w związku z zajściem zdarzenia, którego ona dotyczy. Należy wskazać też, że powód jako beneficjent nie miał wpływu na sformułowanie treści gwarancji. Autorem treści gwarancji był pozwany. To pozwany ponosi zatem odpowiedzialność za niedostatecznie ściśle (z punktu widzenia jego interesów) sformułowanie postanowień gwarancji.

Zgłoszony przez pozwanego w piśmie odmawiającym spełnienia świadczenia z gwarancji zarzut nie dołączenia do zgłoszenia roszczenia z gwarancji dowodu skierowania do R. S. (1) wezwania do zapłaty nie został podtrzymany w odpowiedzi na pozew. Jego szersze omówienie jest więc zbędne. Można jednak wskazać, że powód udowodnił, że dokument taki był dołączony do zgłoszenia roszczenia z gwarancji.

Wobec powyższego należy stwierdzić, że powódka w okresie ważności gwarancji tj. w okresie od dnia 20 czerwca 2017 r. do dnia 30 września 2018 r. wypełniła wszystkie przewidziane w niej warunki formalne, przedstawiając skuteczne wezwanie do zapłaty. Zatem, zgodnie z postanowieniami gwarancji pozwana jest zobowiązana do zapłaty powódce gwarantowanych należności.

Zarzuty pozwanego odnoszące się do umowy zabezpieczonej gwarancją (umowy powoda z R. S.) są niezasadne i spóźnione – pozwany nie powoływał się na nie odmawiając wypłaty gwarancji.

Jak zostało wskazane powyżej, użycie w dokumencie gwarancyjnym sformułowań, że gwarancja jest nieodwołalna i bezwarunkowa oznacza, że nadano jej cechy zobowiązania abstrakcyjnego, co powoduje, że żadna ze stron umowy gwarancji nie może podnosić zarzutów nieważności kauzy albo jej odpadnięcia. W niniejszej sprawie strony gwarancji ukształtowały ją jako zobowiązanie płatne nieodwołalnie i bezwarunkowo, po spełnieniu jedynie wymogów formalnych, a zatem jako zobowiązanie własne gwaranta, a nie zobowiązanie akcesoryjne w stosunku do zobowiązania wykonawcy.

Konsekwencją abstrakcyjności oraz braku akcesoryjności zobowiązania gwaranta jest niemożność podnoszenia przez niego zarzutów z innego stosunku prawnego, w szczególności ze stosunku podstawowego. Na gwarancie ciąży dług o charakterze samoistnym, gdyż nie przejmuje on zobowiązania dłużnika tylko ryzyko beneficjenta gwarancji. Pozwany nie może zatem żądać badania merytorycznej zasadności żądania zapłaty przez powoda od R. S. (1) kwot wynikających z łączącej ich umowy. Pozwany nie może kwestionować zasadności i skuteczności odstąpienia przez powoda od umowy. Pozwany może jedynie kwestionować spełnienie warunków wypłaty z gwarancji wskazanych w dokumencie gwarancji, a te zostały spełnione.

Zarzut, że powód nie wskazał z tytułu jakich konkretnie roszczeń chce zrealizować gwarancję jest niezasadny a ponadto niezgodny ze stanem faktycznym. Treść gwarancji nie wprowadza takiego wymogu –nie jest to wskazane w pkt. 6 gwarancji. Niezależnie od tego, trzeba zaznaczyć, że w piśmie z dnia 7 września 2018 r. powód oświadczył, że odstępuje od umowy ze względu na opóźnienie w jej realizacji. W ocenie treść pisma jednoznacznie wskazuje, że wskazana w nim kwota stanowi karę umowną zastrzeżoną na wypadek odstąpienia od umowy z powodu jej niewykonania lub nienależytego wykonania.

Należy też wskazać, że kara umowna za odstąpienie od umowy jest karą umowną za niewykonanie zobowiązania. Jak przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 czerwca 2015 r., sygn. akt II CSK 585/14 (LEX nr 1793694), okoliczność, że w umowie strony wskazują, iż kara umowna została zastrzeżona na wypadek odstąpienia od umowy nie oznacza, że chodzi o karę umowną za samo wykonanie prawa odstąpienia. Formuła taka to zwykle wynik uproszczenia redakcyjnego warunków umowy, a w istocie chodzi o wyrażenie w formie kary umownej prawa domagania się należnego odszkodowania za niewykonanie zobowiązania. Należy też wskazać, że skoro kara umowna została zastrzeżona na wypadek odstąpienia od umowy, to nie można stwierdzić, aby odstąpienie od umowy uchylało obowiązek zapłaty tej kary, byłoby to bowiem sprzeczne z celem tej regulacji.

Odnośnie kwestii, czy roszczenie zabezpieczone gwarancją było wymagalne w dniu skierowania do pozwanej wezwania do zapłaty należy wskazać, co następuje. Abstrahując od omówionej już wcześniej kwestii braku możliwości powoływania się przez pozwaną na zarzuty ze stosunku podstawowego, trzeba zauważyć, że zgodnie z treścią gwarancji, której autorem jest pozwana, powód miał obowiązek złożyć pisemne oświadczenie, że żądana kwota jest **należna z tytułu niniejszej gwarancji**. W treści gwarancji nie ma zatem mowy o uzależnieniu skuteczności wezwania do zapłaty kwoty z gwarancji od wymagalności roszczenia powoda względem wykonawcy.

Zarzut braku skutecznego zawarcia umowy gwarancji jest oczywiście bezzasadny. Udzielenie gwarancji ubezpieczeniowej warunkowało zawarcie umowy powoda z wykonawcą, co jest praktyką powszechnie stosowaną przy umowach tego typu i wynika z samego charakteru gwarancji ubezpieczeniowej. Z tego wynika, że umowa gwarancji musiała być zawarta wcześniej niż umowa o roboty budowlane, którą zabezpieczała. Należy wskazać też, że pozwany pobrał składkę ubezpieczeniową od R. S. i zawarł dwa aneksy do umowy gwarancji zmieniające daty jej ważności. Tym samym pozwany uznał skuteczność zawarcia umowy gwarancji – gdyby umowa nie była skutecznie zawarta, nie byłoby podstaw do pobrania składki i do zawierania aneksów do umowy.

Wobec powyższego powództwo podlegało uwzględnieniu w całości. Wysokość dochodzonego roszczenia jest zgodna z treścią pkt. 1 gwarancji.

O odsetkach sąd orzekł na podstawie art. 481 KC. Zgodnie z pkt. 4 umowy gwarancji pozwana zobowiązała się do zapłaty należnej powodowi kwoty w terminie 30 dni od daty otrzymania od powoda pierwszego pisemnego wezwania do zapłaty wraz z załącznikami określonymi w pkt. 6 umowy. Wezwanie do zapłaty z dnia 20 września 2018 r. zostało doręczone pozwanej w dniu 21 września 2018 r. (k.43). Termin do spełnienia świadczenia upłynął więc w dniu 21 października 2018 r. Zatem od 22 października 2018 r. pozwana pozostawała w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia. Powód jednak żądał odsetek od dnia kolejnego.

O kosztach procesu sąd orzekł na podstawie art. 98 KPC w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, zasądzając od pozwanego na rzecz powoda koszty zastępstwa procesowego w wysokości odpowiedniej do wartości przedmiotu sporu.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazano pobrać od pozwanego nieuiszczone koszty sądowe – opłatę od pozwu, od której powód był zwolniony ustawowo.